

**CỤM THI LIÊN TRƯỜNG THPT
QUỲNH LƯU – HOÀNG MAI**

(Đề gồm 01 trang)

**ĐỀ KHẢO SÁT ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI
LỚP 12 (ĐỢT 3) - NĂM HỌC 2021- 2022**

Môn: Ngữ văn

Thời gian làm bài: **150 phút** (không kể thời gian giao đề)

Câu 1: Nghị luận xã hội (8,0 điểm)

Hãy viết một bài văn trình bày suy nghĩ của bản thân về chủ đề:

Trên thế giới này có rất nhiều âm thanh đẹp đẽ...

(Nói không với nghịch cảnh - cùng Dale Carnegie tiến tới thành Công, Li Leng, Phương
Linh dịch, NXB Thanh niên, 2018, tr. 254)

Câu 2: Nghị luận văn học (12,0 điểm)

Đất là nơi anh đến trường

Nước là nơi em tắm

Đất Nước là nơi ta hò hẹn

*Đất Nước là nơi em đánh rơi chiếc khăn
trong nỗi nhớ thầm*

*Đất là nơi “con chim phượng hoàng bay
về hòn núi bạc”*

*Nước là nơi “con cá ngư ông móng nước
biển khơi”*

Thời gian đằng đẵng

Không gian mênh mông

Đất Nước là nơi dân mình đoàn tụ

Đất là nơi Chim về

(Trích *Đất nước*, trường ca *Mặt đường khát vọng* - Nguyễn Khoa Điềm, *Ngữ văn 12*, tập
một, NXB Giáo dục Việt Nam, 2019, tr.118 - 119)

Nước là nơi Rồng ở

Lạc Long Quân và Âu Cơ

Đẻ ra đồng bào ta trong bọc trứng

Những ai đã khuất

Những ai bây giờ

Yêu nhau và sinh con đẻ cái

Gánh vác phần người đi trước để lại

Dặn dò con cháu chuyện mai sau

Hằng năm ăn đâu làm đâu

Cũng biết cúi đầu nhớ ngày giỗ Tổ.

Phân tích góc nhìn về Đất nước của Nguyễn Khoa Điềm trong đoạn thơ trên. Từ đó, trình bày suy nghĩ của anh/chị về đặc điểm cốt lõi của hình tượng nghệ thuật trong tác phẩm văn chương.

.....HẾT.....

A. YÊU CẦU CHUNG

1. Hướng dẫn chấm chỉ nêu một số nội dung cơ bản, định tính chứ không định lượng. Giám khảo cần hết sức linh hoạt khi vận dụng, không chỉ đánh giá kiến thức và kĩ năng mà còn chú ý đến thái độ, cảm xúc, tình cảm của người viết; đánh giá bài làm của thí sinh trong tính chỉnh thể, phát hiện những bài có ý kiến và giọng điệu riêng; chấp nhận các kiến giải khác nhau, kể cả không có trong hướng dẫn chấm, miễn là hợp lí, có sức thuyết phục.

2. Tổng điểm của toàn bài là 20,0 điểm, cho lẻ đến 0,25 điểm.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu	Ý	Nội dung	Điểm
1.		Viết bài văn nghị luận xã hội	8,0
		a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận: Có đủ các phần mở bài, thân bài, kết bài. <i>Mở bài</i> nêu được vấn đề, <i>thân bài</i> triển khai được vấn đề, <i>kết bài</i> kết luận được vấn đề.	0,5
		b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: trên thế giới có rất nhiều âm thanh đẹp đẽ, những âm thanh đó đem lại nhiều ý nghĩa.	0,5
		c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lý lẽ và dẫn chứng; rút ra bài học nhận thức và hành động; sau đây là một số gợi ý:	5,5
		* <i>Giới thiệu vấn đề nghị luận</i> : trên thế giới có rất nhiều âm thanh đẹp đẽ.	0,5
		* <i>Giải thích</i> : - <i>Trên thế giới này</i> : vừa chỉ nơi con người sinh sống cũng đồng thời chỉ toàn thể loài người đang sinh sống trên trái đất. - <i>Âm thanh</i> : cái mà tai có thể nghe được, cảm nhận được. - <i>Âm thanh đẹp đẽ</i> : là những âm thanh khi lắng nghe, khi cảm nhận thì người nghe sẽ có nhiều rung cảm thẩm mĩ, có nhiều cảm xúc trọn vẹn. => Ý kiến nhằm khẳng định: trên thế giới, giữa cuộc sống của con người chúng ta có rất nhiều âm thanh đẹp đẽ, những âm thanh đó đưa lại nhiều cảm xúc thẩm mĩ cho mọi người.	1,0

	Hướng dẫn chấm: - Giải thích được nội dung vấn đề nghị luận theo cách diễn đạt tương đương: 1,0 điểm. - Giải thích được một nửa số ý: 0.5 điểm.	
	* Bàn luận: - Có rất nhiều âm thanh đẹp đẽ trên thế giới: + Âm thanh của thế giới tự nhiên: tiếng gió, tiếng lá reo, tiếng côn trùng rí rả, tiếng sóng biển, tiếng chim hót... + Âm thanh của cuộc sống thường nhật: tiếng khóc của một em bé mới chào đời, một giai điệu của bài hát, tiếng cười, tiếng nói, tiếng bước chân, tiếng trò chuyện... + Ngoài ra còn có âm thanh của sự tĩnh lặng: nghe thấy chính mình, nghe thấy sự bình yên. Sự tĩnh lặng không có nghĩa là sự vắng mặt về mặt âm thanh, mà là sự thức tỉnh và lắng nghe được âm thanh bên trong của chính mình... - Ý nghĩa của việc lắng nghe, nhận ra những thanh âm đẹp đẽ: + Thấy mình vẫn đang tồn tại bình thường giữa một thế giới rộng lớn, vẫn kết nối, sẽ chia được cùng cộng đồng. + Cảm nhận được vẻ đẹp của thế giới tự nhiên và của đời sống con người. Thế giới ấy vô cùng kì diệu. + Giúp con người có thêm những giây phút thư giãn, có thêm những trải nghiệm. + Giúp mọi người nuôi dưỡng được cảm xúc, tâm hồn trở nên đẹp đẽ, giúp hiểu chính mình và thấy trân quý cuộc sống nhiều hơn. - Tuy nhiên, không phải tất cả mọi âm thanh đều đẹp đẽ, không phải ai cũng có thể nghe thấy những âm thanh đẹp đẽ ấy. Hướng dẫn chấm: - Lập luận chặt chẽ, thuyết phục: lí lẽ xác đáng; dẫn chứng tiêu biểu, phù hợp; kết hợp nhuần nhuyễn lí lẽ và dẫn chứng: 3.0 điểm - Lập luận chưa thật chặt chẽ, thuyết phục: lí lẽ xác đáng nhưng không có dẫn chứng hoặc dẫn chứng không tiêu biểu: 2.0 điểm - Lập luận không chặt chẽ, thiếu thuyết phục: lí lẽ không xác đáng, không liên quan mật thiết vấn đề nghị luận; không có dẫn chứng hoặc dẫn chứng không phù hợp: 1.0 điểm	3,0
	* Bài học nhận thức và hành động: - Phải cố gắng để nhận ra được những âm thanh đẹp đẽ xung quanh cuộc sống của mình	1,0

	- Biết cách lắng nghe, trân trọng những âm thanh bình dị nhưng đáng quý đó. - Biết sống chậm lại, nghỉ tích cực vì chỉ khi chậm lại, nghỉ khác đi mới có thể nhận ra một cách đầy đủ thế giới âm thanh kì diệu. - Hướng dẫn chấm: Học sinh có thể trình bày quan điểm riêng phù hợp chuẩn mực đạo đức, pháp luật	
	d. Sáng tạo: Có cách diễn đạt mới mẻ, thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận. Hướng dẫn chấm: - Đáp ứng hai yêu cầu: 1.0 điểm - Đáp ứng một yêu cầu: 0.5 điểm	1,0
	e. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo đúng quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu. Hướng dẫn chấm: - Không cho điểm nếu bài làm có quá nhiều lỗi chính tả, ngữ pháp	0,5
2.	Viết bài văn nghị luận văn học	12,0
	a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận: Có đủ các phần mở bài, thân bài, kết bài. Mở bài nêu được vấn đề, thân bài triển khai được vấn đề, kết bài kết luận được vấn đề.	0,5
	b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: cảm nhận mới mẻ của Nguyễn Khoa Điềm về Đất Nước và đặc điểm cốt lõi của hình tượng nghệ thuật trong tác phẩm văn chương.	0,5
	c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm; vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lý lẽ và dẫn chứng; dưới đây là một số gợi ý:	9,5
	* Giới thiệu vấn đề nghị luận	1,0
	* Phân tích góc nhìn của tác giả về Đất nước: Học sinh có thể triển khai theo nhiều cách nhưng cần nêu bật được những nét chính như sau: - Về nội dung: Đoạn thơ đã thể hiện góc nhìn mới mẻ của tác giả về Đất Nước từ nhiều phương diện khác nhau: + Về không gian địa lí: Đất Nước gắn với không gian đời thường, không gian riêng tư rất thân quen, gần gũi; Đất Nước gắn với không gian mênh mông, trù phú; và đó cũng là không gian sinh tồn của bao thế hệ. + Về Thời gian lịch sử: Đất Nước gắn với cội nguồn, gắn với sự tiếp nối của các thế hệ từ quá khứ, hiện tại và tương lai. Tất cả đã	4,5

	làm nên một Đất Nước bền bỉ, trường tồn. + Về chiều sâu văn hóa phong tục: Đất Nước gắn liền với những phong tục, tập quán, những giá trị văn hóa lâu bền... Những nét văn hóa phong tục đó đều kết tinh khát vọng, vẻ đẹp tâm hồn của nhân dân và được lắng tụ, trao truyền theo chiều dài thời gian, chiều rộng không gian. - Về nghệ thuật: Đoạn thơ thành công ở việc sử dụng thể thơ tự do với hình thức biểu đạt giàu suy tư; sử dụng nhuần nhị, sáng tạo chất liệu văn hóa dân gian; kết hợp giữa chất chính luận và trữ tình; nhiều chỗ sử dụng hình thức câu thơ tối giản; tạo ấn tượng với lối chiết tự... Hướng dẫn chấm: - <i>Phân tích đầy đủ, sâu sắc: 4.5 điểm</i> - <i>Phân tích chưa đầy đủ hoặc chưa sâu sắc: 3.0- 4.25 điểm</i> - <i>Phân tích chung chung, chưa rõ vấn đề: 12.5 – 2.75 điểm</i> - <i>Phân tích chung chung, không rõ các biểu hiện: 0.25 – 1.0 điểm</i>	
	* Suy nghĩ đặc điểm cốt lõi của hình tượng nghệ thuật trong tác phẩm văn chương: - Hình tượng nghệ thuật: là sản phẩm của phương thức chiếm lĩnh, thể hiện và tái tạo hiện thực theo quy luật của tượng, hư cấu. Đó là khách thể đời sống được nghệ sĩ tái hiện bằng tưởng tượng, sáng tạo trong những tác phẩm nghệ thuật. Mọi hình thức của đời sống khi đã chứa đựng những ý nghĩa nhân sinh mới mẻ, giàu tính thẩm mỹ, chứa đựng tư tưởng và tình cảm của con người sẽ trở thành hình tượng. - Những nét đặc trưng của hình tượng nghệ thuật: + Mục đích của việc xây dựng hình tượng nghệ thuật: khái quát hiện thực, cắt nghĩa lý giải đời sống, vừa thể hiện tư tưởng, tình cảm dưới ánh sáng của một lí tưởng thẩm mỹ nhất định. + Hình tượng nghệ thuật tái hiện đời sống, nhưng không phải sao chép y nguyên những hiện tượng có thật, mà là tái hiện có chọn lọc, sáng tạo thông qua trí tưởng tượng của người nghệ sĩ, sao cho các hình tượng truyền lại được ấn tượng sâu sắc. + Hình tượng nghệ thuật vừa có tính cụ thể, cá biệt, không lặp lại, vừa có tính khái quát, vừa có tính lý trí và tình cảm, hiện thực và lí tưởng, hữu hình và vô hình, chủ quan và khách quan...và mang đậm tính thẩm mỹ. + Mỗi hình tượng nghệ thuật với tư cách là một sản phẩm sáng tạo,	3,0 0,5 2,5

	còn thể hiện rất rõ quan niệm, thái độ, tình cảm chủ quan của người nghệ sĩ đối với hiện thực ấy. - Ý nghĩa: + Nhờ những hình tượng nghệ thuật mà hiện thực đời sống được tái hiện một cách sinh động, phong phú, đem lại nhiều khoái cảm thẩm mỹ cho người đọc. + Hình tượng nghệ thuật bao giờ cũng thể hiện rõ sự sáng tạo của người nghệ sĩ. Qua những hình tượng có thể đánh giá được cái tài, cái tâm, phong cách của người nghệ sĩ. Từ đó góp phần làm cho đời sống văn học phong phú hơn. - Bài học: + Với người nghệ sĩ: muốn tạo được 1 hình tượng nghệ thuật đặc sắc thì cần có vốn sống, trải nghiệm, sống sâu, cần có ý đồ sáng tác, cần có sự sáng tạo để tạo nên hình tượng có tính thẩm mỹ, có tính khái quát và gửi gắm được những thông điệp có ý nghĩa. + Với độc giả: khi đánh giá, tiếp nhận hình tượng nghệ thuật cần phải đánh giá khách quan, phát hiện những điều mới mẻ, sáng tạo của người nghệ sĩ. Hướng dẫn chấm: - <i>Trình bày suy nghĩ đầy đủ, sâu sắc: 3.0 điểm</i> - <i>Trình bày chưa đầy đủ hoặc chưa sâu sắc: 1.5 – 2.75 điểm</i> - <i>Trình bày chung chung, chưa rõ: 1.25 điểm</i> - <i>Trình bày chung chung, không rõ các biểu hiện: 0.25 – 1.0 điểm</i>	
	* Đánh giá lại vấn đề nghị luận: - Đoạn thơ đã thể hiện góc nhìn mới mẻ, sâu sắc của nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm về Đất Nước. Đất Nước là sự thống nhất hài hòa của các yếu tố địa lí, lịch sử và văn hóa trong mối liên hệ với đời sống nhân dân. Điều đó góp phần thể hiện tư tưởng cốt lõi – tư tưởng <i>Đất Nước của Nhân Dân</i>. Đó là một đóng góp lớn của Nguyễn Khoa Điềm trong thơ ca 1945 - 1975 khi viết về Đất Nước. - Góc nhìn này làm cho hình tượng Đất Nước trở nên đặc biệt trong thơ Nguyễn Khoa Điềm: Đất Nước vừa cụ thể, riêng tư, bình dị, gần gũi vừa lớn lao, cao cả, thiêng liêng. - Bằng những hình tượng cụ thể, sinh động mang tính điển hình, khái quát, tác phẩm nghệ thuật đã truyền đến con người không chỉ những thông tin, những kiến thức mới mẻ về cuộc sống mà còn đem đến cho họ những xúc cảm mới lạ, gọi dậy những tình cảm	1,0

	thiên liêng khiến con người ta nghĩ tốt và sống đẹp hơn, có ích hơn. Vì thế, mỗi người nghệ sĩ trong quá trình sáng tạo cần chú ý để xây dựng được nhưng hình tượng nghệ thuật độc đáo, có tính thẩm mỹ. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trình bày được 3 ý: 1.0 điểm - Trình bày được 2 ý: 0.75 điểm - Học sinh trình bày được 1 ý: 0.5 điểm	
	d. Sáng tạo: Có cách diễn đạt mới mẻ, thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận. Hướng dẫn chấm: - Đáp ứng 2 yêu cầu: 1.0 điểm - Đáp ứng 1 yêu cầu: 0.5 điểm	1,0
	e. Chính tả, dùng từ, đặt câu: Đảm bảo đúng quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu. Hướng dẫn chấm: - Không cho điểm nếu bài làm mắc quá nhiều lỗi chính tả, ngữ pháp.	0,5